

Vergaderjaar 2017–2018

17 050

Misbruik en oneigenlijk gebruik op het gebied van belastingen, sociale zekerheid en subsidies

27 859

Modernisering Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA)

Nr. 540

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 november 2017

Bij brief van 19 april 2016 heeft de toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uw Kamer geïnformeerd over de continuering van de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) voor de periode 2016 tot en met 2023, in het kader van de Rijksbrede aanpak van fraude. Daarbij is aangekondigd dat over 2016 de balans van deze aanpak wordt opgemaakt, op basis van de peildatum 1 april 2017.¹

Daarnaast is aan uw Kamer in de eindrapportage Voortgang Rijksbrede Aanpak Fraude van 16 december 2016 een analyse toegezegd van de maatschappelijke en financiële baten van het project LAA.² Met bijgaand rapport: «Elke tien minuten... Voortgangsrapport Landelijke Aanpak Adreskwaliteit», worden beide toezeggingen uitgevoerd³.

Elke tien minuten... Voortgangsrapport Landelijke Aanpak Adreskwaliteit

In het rapport valt onder meer te lezen dat steeds meer gemeenten zijn aangesloten op LAA: inmiddels 225 per 8 september 2017 (ten opzichte van 164, maart 2016). Zij onderzoeken samen zo'n 15.000 adressen per jaar, wat in 2016 heeft geleid tot ruim 10.000 doorgevoerde correcties in de BRP.

De financiële resultaten zijn steeds beter aantoonbaar, met de uitkomst dat de aanpak zichzelf ruimschoots terugverdient. In 2016 bedroegen de baten € 11,0 miljoen en de kosten € 9,7 miljoen. Dat geeft een batig saldo van € 1,3 miljoen. De trefkans op afwijkingen op een onderzocht adres is in 2016 gegroeid van 41% naar 50% bij doorontwikkelde signaalsoorten.

¹ Kamerstuk 17 050, nr. 525 en Kamerstukken 17 050 en 27 859, nr. 527

² Kamerstuk 17 050, nr. 533, pagina 5

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Naast deze financiële baten zijn ook in 2016 de maatschappelijke baten verder gegroeid. De twaalf interviews en vele praktijkbeelden in het rapport «Elke tien minuten...» laten dit zien, zowel op bestuurlijk als operationeel niveau. De partners zien twaalf soorten maatschappelijke baten, voor zowel de burger als de overheid zelf. Die variëren van minder criminaliteit en woonfraude tot betere inzet van brandweer en maatschappelijk werk, dat alles naast de meer rechtmatige toekenning van toelagen en bijstand. Door zichtbare handhaving van regels en betere zorg- en hulpverlening groeit ook het vertrouwen in de overheid. In de aanpak wordt als één overheid samengewerkt. Dit leidt tot een meer effectieve inzet van capaciteit. De aanpak nodigt ook op gemeentelijk niveau uit tot meer intensieve binnengemeentelijke samenwerking.

De Belastingdienst, Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), Sociale Verzekeringsbank (SVB), Nationale Politie, het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) en het dagelijkse LAA-team werken intensief samen met de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG), Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) en de LAA-gemeenten aan het tot stand brengen van signalen ten behoeve van adresonderzoeken. De Belastingdienst ontwikkelt samen met LAA steeds nieuwe signaaltypen (indicatoren van adresfraude), rekening houdend met het financieel belang. De SVB verifieert signalen op financieel belang.

Onderzoek Centraal Bureau Statistiek

In opdracht van BZK heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in het najaar van 2016 onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het adresgegeven in de BRP.⁴ Hiervoor is een steekproef van adressen bezocht, verspreid over heel Nederland. Het resultaat van dit onderzoek geeft aan dat van de geregistreerde adressen landelijk gemiddeld 93,56% correct wordt geschat en dat van de geregistreerde personen op een adres landelijk gemiddeld 96,26% correct wordt geschat door het CBS.

Bij een eerder onderzoek in 2014 – niet door het CBS, maar uitgevoerd door ICTU – was dit enkele procentpunten hoger: respectievelijk 95,15% en 97,09%. Dat onderzoek kende echter een andere opzet dan dat in 2016 en vond plaats bij de 91 gemeenten die toen deelnamen aan een experimentele voorloper van LAA. Dat was dus niet representatief voor heel Nederland. De cijfers uit 2014 zijn daarom volgens het CBS niet goed te vergelijken met 2016.

Het CBS-onderzoek maakt duidelijk dat het vergroten van de adreskwaliteit van de BRP belangrijk blijft. Het woonadres is het meest variabele gegeven in de BRP: het zal door nieuwe verhuizingen en andere levensgebeurtenissen nooit 100% correct kunnen zijn. Gezien de grote financiële en maatschappelijke belangen bij een juiste registratie moet de adreskwaliteit wel zo hoog mogelijk zijn. Om deze kwaliteit te volgen zal het CBS dit onderzoek in de toekomst nogmaals uitvoeren.

Toekomstige ontwikkelingen van LAA

Het kabinet Rutte II heeft in 2016 besloten de LAA te continueren tot en met 2023 – en daarmee de projectfase te ontstijgen. Daartoe is onderzocht hoe de LAA voor de toekomst juridisch het beste kan worden geborgd. In de projectfase is gekozen voor een juridische opzet waarbij alle deelnemende gemeenten gezamenlijk verwerkingsverantwoordelijk zijn. Gelet op de bovenlokale gegevensuitwisseling en het groeiend aantal deelnemende gemeenten, geef ik er de voorkeur aan om toe te werken naar een

⁴ Vindplaats bij het CBS: <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2017/33/adreskwaliteit-2016>.

model waarbij de verwerkingsverantwoordelijkheid centraal bij de Staatssecretaris van BZK is georganiseerd. De Staatssecretaris kan dan, als medeverantwoordelijke voor de kwaliteit van de BRP, ten aanzien van de verwerkingen van persoonsgegevens bij LAA op een adequate wijze invulling geven aan zijn rol. Een centrale positie van de Staatssecretaris draagt ook bij aan een stroomlijning en vereenvoudiging van het berichtenverkeer met afnemers.

Nu LAA meer structureel wordt ingebed, acht ik het ook wenselijk om het juridische kader van de LAA wettelijk te (her)ijken. Ik heb het voornemen om te voorzien in een wettelijk kader dat meer specifiek is toegesneden op de gegevensverwerkingen die plaatsvinden bij LAA en kom daarop op een later moment bij uw Kamer terug.

De LAA gaat zich in de toekomst ook meer richten op preventie. De aanpak is nu nog met name repressief, door het achteraf opsporen van BRP-onjuistheden en de daarmee gepaarde adresgerelateerde fraude. De inzichten die zijn ontstaan zullen in de toekomst ook worden ingezet om misbruik van verkeerde woonadressen of vergissingen te helpen voorkomen. Wie zich registreert op een verkeerd adres zal sneller gesignaleerd worden, bij voorkeur direct bij registratie.

Om te borgen dat deze aanpak ook de komende jaren bijdraagt aan het verhogen van de kwaliteit van de BRP en daarmee aan de rechtmatigheid van daarop gebaseerde regelingen wil ik later, over het jaar 2019, nog een evaluatie laten uitvoeren waarover ik uw Kamer te zijner tijd zal informeren.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.W. Knops